ITS Finland ry
Mikonkatu 9
00100 HELSINKI
www.its-finland.fi

LAUSUNTO

11.3.2026

Eduskunta
Liikenne- ja viestintävaliokunta

Asia: Asia: VNS 12/2025 vp Valtioneuvoston maaseutupoliittinen selonteko

Lausuntopyyntö valtioneuvoston maaseutupoliittisesta selonteosta

Älykkään liikenteen verkosto - ITS Finland ry kiittää lausuntopyynnöstä. ITS Finland ry on älykkään liikenteen verkosto, jonka vuoksi lausuntomme painottaa älykkään liikenteen toimialaan liittyviä näkökulmia.

ITS Finland pitää maaseutupoliittista selontekoa tärkeänä avauksena maaseudun tulevaisuuden tarkastelulle ja sen merkityksen vahvistamiselle suomalaisessa yhteiskunnassa. Selonteko tunnistaa hyvin keskeiset rakenteelliset muutokset – väestön ikääntymisen, palvelujen keskittymisen sekä alueiden eriytymisen. Samalla se tuo esiin maaseudun vahvuuksia, kuten luonnonvarat, yhteisöllisyyden sekä mahdollisuudet vihreän siirtymän ja matkailun edistämisessä.

ITS Finland haluaa kuitenkin korostaa, että maaseudun tulevaisuutta tulisi tarkastella entistä vahvemmin digitalisaation, liikkumispalvelujen uusien toimintamallien sekä teknologisen kehityksen mahdollisuuksien kautta. Olemme jo tottuneet tarkastelemaan kaupunkien tulevaisuutta erilaisten ”Smart city” kehitysohjelmien kautta, ja samanlainen kehitys on tarpeen myös ”Smart countryside” -näkökulmasta. Digitalisaation ja datatalouden palvelujen yksi tärkeimpiä ominaisuuksia on, että ne eivät ole aikaan ja paikkaan sidottuja. Palvelut toimivat yhtä hyvin ja nopeasti niin isoimmissa kaupungeissa kuin pienimmissä kylissä. Näiden avulla voidaan rakentaa ratkaisuja, jotka eivät ainoastaan sopeudu muutokseen vaan myös luovat uusia mahdollisuuksia elinvoiman ja kasvun vahvistamiseksi.

Digitaalinen ja fyysinen saavutettavuus muodostavat yhdessä uuden palveluinfrastruktuurin

Maaseudun kehittämisessä keskeinen kysymys on saavutettavuus. Saavutettavuus ei kuitenkaan ole enää pelkästään fyysistä liikkumista, vaan yhä enemmän digitaalisen ja fyysisen saavutettavuuden yhdistelmää.

Nopeat tietoliikenneyhteydet mahdollistavat esimerkiksi etätyön, etäopiskelun, digitaaliset terveys- ja hyvinvointipalvelut sekä uudet yritystoiminnan muodot. Samalla tarvitaan ratkaisuja fyysisen liikkumisen turvaamiseksi erityisesti niillä alueilla, joilla välimatkat ovat pitkiä ja väestöpohja harva.

Digitalisaation ja liikkumispalvelujen yhdistäminen luo mahdollisuuden rakentaa maaseudulle uudenlaisen palveluinfrastruktuurin, jossa

- digitaaliset palvelut vähentävät liikkumistarvetta

- kysyntä- ja kutsuohjattu liikenne mahdollistaa asioinnin ja osallistumisen
- data ja digitaaliset alustat yhdistävät eri palvelut yhdeksi toimivaksi kokonaisuudeksi.

Fyysinen ja digitaalinen saavutettavuus tulisi suunnitella kokonaisuutena, jossa rakennuspalikoina ovat digitaaliset julkiset ja yksityiset palvelut, perinteiset ja kutsuohjatut joukkoliikenne- ja taksipalvelut sekä kotiin tai kyläkeskuksiin tuotavat palvelut.

Toimiva tieverkko on maaseudun elinkeinoelämän perusinfrastruktuuri

Maaseudun elinkeinoelämän toimintaedellytykset edellyttävät toimivaa ja turvallista tieverkkoa. Maa- ja metsätalous, bio- ja kiertotalous, teollisuuden kuljetukset, energiainvestoinnit sekä matkailu ovat toimialoja, joiden logistinen perusta on suurelta osin maanteillä. Yritysten kilpailukyky, toimitusketjujen luotettavuus sekä investointien houkuttelevuus riippuvat siitä, että raaka-aineet, tuotteet ja ihmiset voivat liikkua sujuvasti eri puolilla maata. Alempi tieverkko on monilla alueilla keskeinen osa tätä kokonaisuutta, sillä se yhdistää tuotantoalueet, matkailukohteet ja paikalliset yritykset valtakunnallisiin kuljetusverkkoihin. Tieverkkoon kohdistuvat investoinnit eivät siten ole pelkästään liikennepolitiikkaa, vaan myös keskeinen osa alueellista elinvoima-, teollisuus- ja huoltovarmuuspolitiikkaa. Hyvin hoidettu ja riittävän kantava tieverkko muodostaa perustan, jonka päälle myös uudet digitaaliset ja älykkäät liikkumispalvelut voivat rakentua.

Kutsuohjattu liikenne ja julkisesti tuettujen kuljetusten yhdistäminen

Maaseudun liikkumisratkaisuissa keskeinen mahdollisuus liittyy kysyntäohjattuun ja kutsuohjattuun liikenteeseen.

Suomessa käytetään vuosittain merkittäviä julkisia resursseja erilaisiin henkilökuljetuksiin, kuten koulukuljetuksiin, sosiaali- ja terveydenhuollon kuljetuksiin sekä KELA-korvattuihin matkoihin. Nämä kuljetukset muodostavat jo nyt laajan kuljetusjärjestelmän, joka toimii kuitenkin pitkälti erillisinä kokonaisuuksina.

ITS Finland näkee, että näiden kuljetusten parempi yhteensovittaminen ja digitalisaation hyödyntäminen voisi:

- parantaa maaseudun saavutettavuutta
- lisätä palvelutasoa ilman merkittäviä lisäkustannuksia
- luoda perustan laajemmille liikkumispalveluille.

Kutsuohjattu liikenne voi toimia maaseudulla joustavana palveluna, joka täydentää perinteistä joukkoliikennettä ja tukee arjen asiointia, työssäkäyntiä sekä matkailua.

Matkailu ja älykkäät liikkumispalvelut maaseudun kasvun moottorina

Matkailu on monilla maaseutualueilla keskeinen elinkeino ja merkittävä mahdollisuus alueellisen elinvoiman vahvistamiseen. Luonto, kulttuuri ja turvallinen toimintaympäristö tekevät Suomesta houkuttelevan matkailukohteen, ja matkailun kasvu tarjoaa merkittäviä mahdollisuuksia maaseudun yritystoiminnalle.

Matkailun kehittymisen kannalta keskeinen kysymys on kuitenkin saavutettavuus – sekä matkailukohteisiin saapuminen että liikkuminen alueen sisällä.

Älykkäät liikkumispalvelut voivat tarjota ratkaisuja tähän haasteeseen. Digitaalisten palvelujen avulla voidaan esimerkiksi:

- yhdistää matkaketjuja eri liikennemuotojen välillä
- tarjota matkailijoille helposti käytettäviä liikkumispalveluja
- kehittää kysyntäohjattuja liikkumispalveluja matkailukohteiden ympärille
- hyödyntää dataa palvelujen suunnittelussa ja optimoinnissa.

Matkailu voi myös toimia tärkeänä käynnistävänä kysyntänä uusille liikkumispalveluille, kuten kutsuohjatulle liikenteelle tai alueellisille liikkumisalustoille. Kun liikkumispalveluja kehitetään matkailun tarpeisiin, ne voivat samalla palvella paikallisia asukkaita ja vahvistaa maaseudun saavutettavuutta.

Liikkuminen osana ikääntyvän väestön palvelujärjestelmää

Maaseudun väestön ikääntyminen on yksi keskeisistä selonteossa tunnistetuista kehitystrendeistä. Tässä yhteydessä on tärkeää tarkastella liikkumista osana laajempaa hyvinvointipalvelujen kokonaisuutta.

Mahdollisuus liikkua on keskeinen edellytys sille, että ikääntyneet ihmiset voivat asua pidempään omassa kodissaan. Pienilläkin investoinneilla kotihoidon palveluihin, kutsuohjattuun liikkumiseen sekä digitaalisiin etäpalveluihin voidaan merkittävästi tukea kotona asumista.

Samalla voidaan saavuttaa huomattavia yhteiskunnallisia säästöjä. Ympärivuorokautinen palveluasuminen tai laitoshoito on moninkertaisesti kalliimpaa kuin kotihoitoon perustuva palvelumalli. Jokainen lisävuosi, jonka ikääntynyt henkilö voi asua kotona, voi säästää yhteiskunnalle merkittäviä resursseja. Lukuisten tutkimusten mukaan kotona asuminen on myös ikääntyvien ihmisten itsensä ensisijaisesti suosima vaihtoehto eli tässä ihmisten ja yhteiskunnan intressit ovat vahvasti samansuuntaisia.

Liikkumispalvelujen kehittäminen onkin nähtävä myös osana sosiaali- ja terveyspolitiikkaa, ei pelkästään liikennepolitiikkaa.

Automaatio ja uudet liikkumisratkaisut tulevaisuuden mahdollisuutena

Pidemmällä aikavälillä teknologinen kehitys tarjoaa maaseudulle uusia mahdollisuuksia. Autonomiset ajoneuvot ja robottibussit voivat täydentää kustannustehokkaasti kutsuohjattua liikennettä erityisesti alueilla, joilla kysyntä on hajautunutta.

Maaseutu tarjoaa monin paikoin erinomaisen ympäristön tällaisten ratkaisujen pilotointiin:

- liikenneympäristö on selkeämpi kuin suurissa kaupungeissa
- kysyntäohjattu liikenne sopii hyvin automaation toimintamalliin
- teknologiaratkaisut voidaan ottaa käyttöön asteittain.

ITS Finland ry
Mikonkatu 9
00100 HELSINKI
www.its-finland.fi

LAUSUNTO

11.3.2026

Suomella on vahvaa osaamista digitaalisissa palveluissa, liikennejärjestelmien kehittämisessä sekä automaation hyödyntämisessä. Näitä vahvuuksia hyödyntämällä voidaan rakentaa ratkaisuja, jotka tukevat maaseudun saavutettavuutta ja luovat samalla uusia mahdollisuuksia myös suomalaiselle teknologia- ja palveluviennille.

Kohti innovatiivista ja saavutettavaa maaseutua

ITS Finland haluaa korostaa, että maaseudun tulevaisuutta ei tule tarkastella pelkästään rakennemuutokseen sopeutumisena. Digitalisaation, liikkumispalvelujen ja teknologisen kehityksen avulla voidaan rakentaa ratkaisuja, jotka vahvistavat maaseudun elinvoimaa ja mahdollistavat uusia kasvun lähteitä.

Pienillä mutta hyvin kohdennetuilla investoinneilla digitaaliseen infrastruktuuriin, kutsuohjattuun liikenteeseen, kotihoidon palveluihin sekä virtuaalipalveluihin voidaan:

- parantaa maaseudun saavutettavuutta
- tukea ikääntyvän väestön kotona asumista
- vahvistaa matkailun ja yritystoiminnan edellytyksiä
- lisätä paikallista elinvoimaa ja houkuttelevuutta.

ITS Finland näkee, että digitaalisen ja fyysisen saavutettavuuden yhdistäminen voi muodostaa keskeisen perustan maaseudun tulevaisuuden palvelujärjestelmälle.

Lopuksi

Maaseudun tulevaisuus ei ole vain sopeutumista väestö- ja palvelurakenteen muutokseen, vaan myös mahdollisuus rakentaa uusia, innovatiivisia ratkaisuja elinvoiman vahvistamiseksi. Digitalisaation, älykkäiden liikkumispalvelujen ja toimivan tieverkon yhdistelmä parantaa maaseudun saavutettavuutta sekä tukea yritystoimintaa, matkailua ja ihmisten arkea.

Kutsuohjatun liikenteen, julkisesti tuettujen kuljetusten paremman yhteensovittamisen sekä digitaalisten palvelujen avulla voidaan samalla parantaa palvelujen saatavuutta ja tukea ikääntyvän väestön kotona asumista kustannustehokkaasti. ITS Finland näkee, että näiden ratkaisujen kehittäminen tarjoaa Suomelle mahdollisuuden vahvistaa maaseudun elinvoimaa sekä toimia edelläkävijänä älykkäiden liikkumisratkaisujen kehittämisessä. Nyt olisi hyvä aika lähteä edistämään Smart countryside -ajattelua, jolla nostetaan maaseutujen ainutlaatuiset elinmahdollisuudet kaupunkien tasolla.

Kunnioittavasti,

Marko Forsblom
Toiminnanjohtaja
ITS Finland ry